

מגמות מחקריות בספרנות העולמית

ד"ר שחף הגפני

כנס חוקרים במדעי המידע,

אוניברסיטת חיפה, 13.11.2013

גלובליזציה וספריות

- ככל שהשנים חולפות, אנו נמצאים עמוק ברב-לאומיות ובגלובליזציה בכל תחומי החיים – כלכלה, חברה, מדיניות, מידע, רפואה, משפט, אמנות, ספורט, חינוך, תרבות ואפילו עולם הפשע.
- הגלובליזציה אינה בהכרח הפתרון האידיאלי למצוקותינו, ודי לחזות בהפגנות הנגד באתונה, במדריד, בליסבון, בניקוסיה ובערי אפריקה.
- ודווקא בנושאי הספריות והמידע יש בעיקר מן החיוב.
- שיתופי הפעולה הקיימים כיום בשני הנושאים הללו הם ללא ספור וללא גבולות.

גלובליזציה וספריות

- הספריות נפתחות יותר ויותר כלפי העולם החיצוני ובמינונים רבים:
- החלפת מידע וזרימתו
- תקנים בינלאומיים
- רכישות משותפות ו/או החלפת מידע ושיתוף בנושא
- השאלות בינספריותיות
- מתנות
- הדרכות והשתלמויות משותפות בכנסים ובימי עיון
- הספריות ומרכזי המידע הפכו להיות השגרירים בתחומי הפצת הידע כסוכני תרבות בחינוך, בחברה, ברפואה ובמשפט.

גלובליזציה וספריות

- התפתחויות עצומות במדעים ובטכנולוגיות תרמו לשקיפות במערכות הספר והמידע.
- דוגמא בולטת לכך הם קטלוגי ה-OPAC שלנו, כלי הגילוי למיניהם וה-WORLDCAT של OCLC.
- הגלובליזציה בספרנות העולמית אינה חדשה. אפשר לומר, כי היא החלה בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה ועם התפתחותו של UNESCO.
- אבל הנסיקה הגדולה כלפי מעלה היא במאה ה-21.

גלובליזציה וספריות

- אחד המומחים הגדולים בספרנות משווה ובספרנות עולמית הוא פרופ' רוברט ד' סטיוארט.
- בספרו International Librarianship הוא משוכנע, כי הבינלאומיות היא הגורם המרכזי בהצלחתה של הספרנות המודרנית.
- הדבר משתקף אפילו במדינות העולם השלישי המשקיעות יותר ויותר משאבים בחברת המידע.
- לדעתו אין יותר מקום לתפיסה "נשאר במסגרת הישנה, כי זה עדיין עובד".

גלובליזציה וספריות

- פרופ' סטיוארט מעדיף יותר את הקלישאה של יוגי ברה, אשר אמר, כי "העתיד איננו מה שהיה".
- לכך ניתן להוסיף אמרה נוספת – "המידע הוא הכוח המרכזי".
- ולספריות יש תפקיד מרכזי בהפצת המידע העולמי.
- במקום הראשון, לדעתו, צריכות להיות הספריות הלאומיות.
- עם זאת, סטיוארט מודאג מכך שהגלובליזציה לא התייחסה מספיק בכובד ראש לתפוקותיה של הספרנות.

גלובליזציה וספריות

- אמנם בארגון IFLA יש פעילות רבה בתחום זה, אך לדעתנו זה איננו מספיק.
- התפוקות והלחץ צריכים לבוא מלמטה, מן הספרנים והמידענים בספריות ובמרכזי המידע.
- הם "נאשמים" בכך, שהם מרשים לסקטורים אחרים להשתלט על מקצועות המידע.
- והם צריכים לעסוק פחות במלחמות אגו פנימיות ולחשוב במונחים של גודל, שיתוף והעצמה.
- במאמר בספר Global Librarianship ממליצה דייזי מק'אדם לאמץ את המודל השוייצרי.

המעגל הראשון

- המעגל הראשון בהרצאתי מתייחס לתרומה העצומה שהאינטרנט, ובראשו Google, לספרנות העולמית.
- הם הקפיצו את עולם המידע בכמה מעלות קדימה עם ה-Web 2.0 וה-Library 2.0.
- לקטגוריה זאת ניתן להוסיף את מאגרי המידע החינמיים (כמו ה-DOAJ) והנרכשים.
- כיום ניתן להגיע בלחיצת כפתור במחשב או בסמרטפון כמעט לכל מידע אפשרי, לעיתים גם למידע מסווג.
- אם בעבר זה היה מתפקידם הבלעדי של העיתונים, הרי שכיום זה גם מתפקידם של הספרנים והמידענים.

המעגל הראשון

- לעזרתם נרתמו גם הארגונים המקצועיים במישור הבינלאומי (IFLA) ובמישורים הלאומיים (ALA, LA, SLA, ASMI)
- חיפשתי מאמרים העוסקים ב-IFLA בפרוימו שמכללת גורדון ומצאתי למעלה מ-2000 פריטים.

חיפוש חדש תגיות משתמשים מצא כתב עת אלקטרוני ספריות נוספות עזרה Hebrew

ספרים ועוד חיפוש מאמרים **חיפוש כולל- ספרים מאמרים ועוד** EbscoHost
 חיפוש מתקדם דפדוף **חפש** X International Federation of Library Associations and Institutions"

בכל מקום לקבלת תוצאות מלאות יש להיכנס לחשבון משתמש

הצג bX Hot Articles

← 5 4 3 2 1

ממוינות על-פי: רלוונטיות

Blended עבור Results 1 - 10 of 2,048

הצג רק Peer-reviewed Journals (998) גישה אלקטרונית (1,630)

- 1 **IFLA annual report** ☆
 -The Hague : International Federation of Library Associations and Institutions 2003
 גישה מקוונת

כתב עת גישה מקוונת פירוט נוסף תגיות ותגובות
- 2 **IFLA journal** ☆
 -Copenhagen 1975
 גישה מקוונת

כתב עת גישה מקוונת פירוט נוסף תגיות ותגובות
- 3 **On infodocket.(newsdesk)(International Federation of Library Associations and Institutions releases Principles (of Engagement)(Brief article** ☆
 (Library Journal, June 15, 2012, Vol.137(11), p.13(1)
 טקסט מלא נגיש

מאמר טקסט מלא פירוט נוסף תגיות ותגובות

כל הגרסאות

- הצג רק**
- Peer-reviewed Journals (998)
גישה אלקטרונית (1,630)
  - צמצום תוצאות**
  - סוג החומר
  - מאמרים (1,680)
  - חומר תיעודי (182)
  - ביקורות (141)
  - ספרים (116)
  - סימוכין (29)
  - אפשרויות נוספות
  - אוסף
  - (OneFile (GALE (1,598)
  - Health Reference Center Academic ((Gale (398)
  - (ERIC (U.S. Dept. of Education (216)
  - (Literature Resource Center (Gale (157)
  - (MEDLINE (NLM (89)
  - אפשרויות חסופות

המעגל השני

- המעגל השני הגיע עם רשתות חברתיות ומקצועיות כמו ה-LinkedIn, ה-Wayn, ה-Facebook, ה-Twitter והאחרים.
- רשתות אלו מקשרות כיום ספרנים ומידענים עמיתים מכל קצוות העולם, ואפילו בין מדינות אויב.

• מניתי ב-LinkedIn לבד 1713 פורומים של ספרנים.

המעגל השלישי

- המעגל השלישי של שיתופי פעולה בינלאומיים בא לידי ביטוי באמצעות כנסים שנתיים של חברות בינלאומיות (דוגמת IgeLo של אקס-ליבריס) ולאומיות (טלדן, מאלי).
- כך גם לגבי מפגשים לא וירטואליים של ארגונים סקטוריאליים או הספריות הלאומיות.

המעגל הרביעי

- המעגל הרביעי נע סביב התמחויות:
יעץ, כלי גילוי, כתבי עת, ספרות
אלקטרונית, ספרות ילדים, מודלים של
רכישות, קיטלוג, מיון, מפתוח, הנגשה
וסטנדרטיזציה.
- מהם הנושאים המרכזיים בהם עוסקת
הספרות המקצועית בשנים
האחרונות?

המעגל הרביעי

- אם נתייחס לשנתיים הראשונות, אין ספק כי הנושא הנחקר ביותר הוא ה-RDA בקיטלוג.
- הנושא השני הוא מחקרים השוואתיים בין בתי התוכנה הגדולים של LMS במה שקשור לכלי גילוי.
- הנושא השלישי הוא הספרות האלקטרונית.

המעגל הרביעי

- הנושא הרביעי הוא אתרי ספריות.
- הנושא החמישי הוא היעץ מרחוק.
- הנושא השישי הוא זכויות יוצרים, קניין רוחני והספריות.
- הנושא השביעי הוא אדריכלות ספרנית.
- הנושא של הרלוונטיות של הספריות ירד למקום ה-12.

ולסיכום

* נראה לי, כי לנו, הספרנים, יש עוד הרבה עבודה חשובה.

* ואני לא מתכוון רק לתיקון קיטלוגים בקטלוגים שלנו.

* ואני גם לא מתכוון לפעולות הישרדות.